

Asunto ensin Verkostokehittäjät

Laatusuosituksset matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnalle

Maria Degerman

Syksy 2024

Y-Säätio

Johdanto

Asunto ensin Verkostokehittäjät – toiminta koordinoi erilaisia asunnottomuustyön verkostoja, tukee hyvinvointialueita asunnottomuustyössä, järjestää ilmaisia ja kaikille avoimia koulutuksia sekä kokoaa tietoa asunnottomuustyöstä ja sen ilmiöistä.

Yksi Asunto ensin Verkostokehittäjien ylläpitämistä asunnottomuustyön verkostoista on matalan kynnyksen verkosto. Matalan kynnyksen verkostoon kuuluu edustajia viidestätoista eri matalan kynnyksen toiminnoista, jotka ovat joko hyvinvointialueiden tai järjestöjen toteuttamia. Verkosto kokoontuu vähintään kahdesti vuodessa. Verkoston tavoitteena on osaamisen jakaminen ja asunnottomuustyön kehittäminen koskien erityisesti matalan kynnyksen palveluja.

Vuonna 2023 sosiaalihuoltolaki uudistui ja 1.7.2023 tuli voimaan uusi pykälä, joka määrää hyvinvointialueita järjestämään päiväkeskuspalvelua. Laissa säädetyssä päiväkeskuspalvelussa tulee voida asioida päihtyneenä ja nimettömänä. Matalan kynnyksen verkostossa on uudistuksen jälkeen jaettu tietoa ja kokemuksia erityisesti asunnottomille ja ongelmallisesti päihteitä käyttäville tarkoitettujen matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnasta sekä lakiuudistuksen esiin tuomista haasteista.

Verkostossa käydyissä keskusteluissa on todettu, että lakiuudistuksen myötä asunnottomille ja ongelmallisesti päihteitä käyttäville tarkoitetut matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnan yksiköt eivät välttämättä tarjoa palveluja, jotka asiakkaille olisivat niitä merkittävimpiä. Tämän vuoksi Asunto ensin Verkostokehittäjät halusi koota yhdessä verkoston kanssa laatusuositukset matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnalle.

Laatusuosituksen laatimista varten Asunto ensin Verkostokehittäjät tutustui kolmeentoista eri matalan kynnyksen päiväkeskukseen ja kävi läpi yksiköiden toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Yhteisten keskustelujen ja pohdintojen pohjalta laadittiin kuvaus ihanteellisesta matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnasta, joka olisi myös realistista toteuttaa hyvinvointialueen toimesta.

Tähän selvitykseen on koottu matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnan määrittelyä, kuvaus ihanteellisesta toiminnasta sekä laatusuositukset toiminnalle.

Sisällys

1.	MATALAN KYNNYKSEN PALVELUT	3
1.1.	Matalan kynnyksen palvelujen määrittelyä	3
1.2.	Osallisuus	4
1.3.	Järjestöjen rooli	4
2.	PÄIVÄKESKUSTOIMINTA	6
2.1.	Päiväkeskustoiminnan määrittelyä	6
2.2.	Päiväkeskustoiminnan haasteet	7
3.	LAATUSUOSITUKSET	8
3.1.	Laatusuosituksen määrittelyä	8
3.2.	Matalan kynnyksen päiväkeskustoiminta	9
3.3.	Laatusuositukset matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnalle	10

1. Matalan kynnyksen palvelut

1.1. Matalan kynnyksen palvelujen määrittelyä

Matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan sellaisia palveluja, joihin osallistuminen on tehty mahdollisimman helpoksi. Palveluihin pääsyyn on siis mahdollisimman matala kynnyks. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Matalan kynnyksen palveluja tarvitaan, jotta mahdollisimman moni apua tai tukea tarvitseva pääsisi palvelujen piiriin. Vaikka palveluja kuinka suunniteltaisiin, on aina olemassa ihmisiä, jotka jäävät syystä tai toisesta palvelujen ulkopuolelle. Näitä ihmisiä pyritään saavuttamaan matalan kynnyksen palveluilla. Tämä tukee ihmisten sosiaalista osallisuutta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Tyypillisiä matalan kynnyksen palveluja ovat muun muassa päiväkeskustoiminta, etsivätyö ja jalkautuvatyö. Nämä matalan kynnyksen palvelut pyritään tuomaan lähelle ihmisiä tai järjestämään siten, että vaatimustaso niihin pääsemiseksi olisi mahdollisimman matala.

Kynnyksen mataluutta voidaan määritellä muun muassa vertaamalla matalankynnyksen palveluja muihin palveluihin. Tämän lisäksi palveluihin hakeutumisen helppoutta tai matalaa kynnystä voidaan arvioida asiakkaiden kokemusten perusteella. Matalan kynnyksen palvelua voidaan esimerkiksi antaa nimettömänä, palvelun aukioloaika voi olla virka-aikaa laajempi, palvelu on maksutonta tai mitään ajan varausta palveluun ei tarvita. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Matalan kynnyksen palveluja tarvitaan yleensä erityisesti sellaisten asiakkaiden keskuudessa, jotka esimerkiksi pelkäävät leimaantumista tai syrjintää, kokevat häpeää ongelmistaan tai joiden ongelmat ovat niin moninaisia, että heidän on vaikea hakeutua palvelujärjestelmän tarjoamiin palveluihin. Monesti on niin, että mitä vaikeampia ja moninaisempia ongelmat ovat, sen vaikeampaa on hakeutua palvelujen piiriin. Asunnottomuus on elämäntilanne, joka aiheuttaa häpeää. Asunnottomat kohtaavat myös usein epäkunnioittavaa ja ennakkoluuloista käytöstä. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

1.2. Osallisuus

Yhteiskunnan palvelujärjestelmään pääsy on jokaisen lakisääteinen oikeus. Palvelujärjestelmään pääsy on osa yhteiskunnallista osallisuutta. Matalan kynnyksen palvelujen avulla mahdollistetaan osallistumisen ja osallisuuden edellytykset myös yhteiskunnan marginaaleissa eläville tai siitä syrjäytyneille ihmisille.

Palvelujen ulkopuolelle jääminen on osattomuutta yhteiskunnasta, mutta tämän lisäksi matalan kynnyksen palvelujen asiakkaat saattavat kokea myös muuta osattomuuden tunnetta. Matalan kynnyksen palvelujen avulla tuetaan myös muuta osallisuutta muun muassa päivätoiminnan, harrastusmahdollisuuksien ja vertaistuen avulla.

Osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuuksien antamisilla saatetaan vaikuttaa myönteisesti myös asiakkaan voimaantumiseen. Voimaantuminen tarkoittaa voimavaraantumista ja toimintavoiman kasvamista. Voimaantumisen kautta ihmisen vaikutusmahdollisuudet oman elämän hallintaan lisääntyvät ja syrjäytyminen vähenee. Voimaantumista tukevat turvalliseksi koettu ilmapiiri, jossa arvostuksen, kunnioituksen ja luottamuksen kokemisen seurauksena ihminen uskaltanut luottamaan itseensä ja omiin voimavaroihinsa. (Kuronen 2004)

1.3. Järjestöjen rooli

Perinteisesti järjestöt ovat Suomessa olleet ensisijaisesti niitä tahoja, jotka ovat vastanneet matalan kynnyksen palvelujen järjestämisestä. Nämä palvelut ovat usein olleet, ja ovat edelleenkin, Stea-avustamia. Järjestöjen matalan kynnyksen palveluilla on pyritty tavoittamaan niitä heikompiosaisia ihmisiä, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Matalan kynnyksen palveluja on tarvittu yhteiskunnan tarjoamien palvelujen rinnalle, jotta kaikki apua ja tukea tarvitsevat pääsisivät palvelujen piiriin.

Verkostokehittäjät selvitti keväällä 2024 sitä, millaista asunnottomuustyötä Stea-avustuksilla toteutetaan ja mille kohderyhmille toiminta on suunnattu. Toimijoilta saatujen vastausten perusteella Stea-avusteisen asunnottomuustyön yksi keskeinen kohderyhmä olivat palvelujen ulkopuolella olevat. Selvityksen mukaan Stea-avusteinen asunnottomuustyö kohdentuu selkeästi pääosin sellaisiin kohderyhmiin ja toimintoihin, jotka eivät sisälly hyvinvointialueiden tarjoamiin lakisääteisiin asunnottomien palveluihin.

Perinteisesti Suomessa matalan kynnyksen palvelujen suunnittelussa, uusien haavoittuvien kohderyhmien löytämisessä, heikompiosaiten tavoittamisessa ja auttamisessa on Stea-avusteisilla toimijoilla ollut keskeinen rooli. Stea-avusteisten toimijoiden taholta on myös aikoinaan toteutettu ensimmäiset päiväkeskukset. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Järjestöt ovat lähteneet vastaamaan kentältä tulevaan matalan kynnyksen palvelujen tarpeeseen, kun palvelujärjestelmä on erityisesti heikompiosaiten ja monien haasteiden kanssa kamppailevien ihmisten osalta näyttänyt turhan monimutkaisena saavuttaa. Samoin järjestöt ovat saattaneet paikata palvelujärjestelmää matalan kynnyksen palveluilla silloin, kun yhteiskunnan taloudellinen tilanne on ollut hankala ja palveluja on sen vuoksi karsittu. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Päiväkeskusten kehittyminen liittyi osaltaan siihen, että huoli päihteiden käytön lisääntymisestä ja sen sosiaalisista seurauksista kasvoi Suomessa. 1990-luvulla alettiin järjestölähtöisesti kehittämään erilaisia avopalveluita päihdeongelmista kärsiville, ja päiväkeskukset olivat osa tätä kehitystä. Päihteitä käyttäville suunnatut päiväkeskukset alkoivat tarjota matalan kynnyksen palveluita, joiden tarkoituksena oli tavoittaa niitä henkilöitä, jotka eivät olleet valmiita tai kykeneviä hakeutumaan perinteisiin hoitolaitoksiin tai katkaisuhuitoon. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Jo ensimmäisten päiväkeskusten palvelut sisälsivät usein mahdollisuuden perustarpeista huolehtimiseen. Palvelut pitivät sisällään ruokailua, hygieniapalveluita; kuten mahdollisuuden suihkussa käynnille ja pyykin pesulle sekä sosiaalista tukea, mutta myös mahdollisuuden osallistua kuntouttavaan toimintaan ja saada ohjausta hoitoon hakeutumisessa.

Matalan kynnyksen palveluilla voidaan tuottaa positiivisia vaikutuksia koko yhteiskuntaan, koska niiden avulla pyritään muun muassa kaventamaan terveys- ja hyvinvointieroja. Matalan kynnyksen palveluilla on myönteinen vaikutus kansanterveyteen. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Ihanteellista olisi, että hyvinvointialueet kykenisivät tarjoamaan palveluja koko yhteiskunnalle, mutta ainakin toistaiseksi on näyttänyt siltä, että järjestöjen rooli matalan kynnyksen palvelujen toteuttajana on merkittävä. Toivottavaa olisi, että yhteiskunnan tarjoamat palvelut ja järjestöjen palvelut tukisivat toisiaan eivätkä järjestöjen tuottamat palvelut muodostaisi irrallista osaa.

2. Päiväkeskustoiminta

2.1. Päiväkeskustoiminnan määrittelyä

Päiväkeskustoiminnalla tarkoitetaan matalan kynnyksen toimipaikkaa, jonne ihmisillä on ollut helppo tulla, ja joka on ollut kaikille avoin. Usein päiväkeskuksessa on mahdollisuus asioida nimettömästi ja siellä käyminen on maksutonta.

Päiväkeskus toiminta on perinteisesti kattanut mahdollisuuden perustarpeista huolehtimiseen. Päiväkeskuksessa on ollut mahdollista peseytyä, saada ruokaa, vaihtaa vaatteita ja päästä hetkeksi lämpimiin sisätiloihin lepäämään. Nämä palvelut ovat olleet maksuttomia tai edullisia. Esimerkiksi joissain paikoissa ruuasta saatetaan periä nimellinen maksu, mutta muut palvelut ovat maksuttomia.

Perustarpeiden lisäksi päiväkeskus saattaa tarjota ihmisille erilaista ryhmätoimintaa, yhteistä tekemistä ja ohjausta. Päiväkeskus mahdollistaa ihmisille sosiaalisen kanssakäymisen sekä omien asioiden hoitamisen, johon on mahdollisuus saada tarvittaessa työntekijöiden tukea. Useammissa päiväkeskuksissa on aina ollut palveluihin ohjaamista sekä neuvontaa.

2000-luvulla koko päihdehoito on kehittynyt ja monipuolistunut, ja päiväkeskukset ovat alkaneet tarjota yhä laajempia palvelukokonaisuuksia. Näitä ovat muun muassa terveysneuvonta, lääkehoito, psykososiaalinen tuki ja erilaiset vertaistukiryhmät. Merkittäviä ovat myös ne matalan kynnyksen päiväkeskukset, joissa on voinut asioida päihtyneenä ja jotka tarjoavat turvallisen paikan ongelmallisesti päihteitä käyttäville ilman tiukkoja vaatimuksia.

Nykyisellään päiväkeskukset päihtyneille tai ongelmallisesti päihteitä käyttäville ovat vakiinnuttaneet asemansa osana suomalaista päihdepalvelujärjestelmää. Ne tarjoavat kokonaisvaltaista tukea, joka kattaa terveydenhoidon, sosiaalisen tuen ja kuntouttavan toiminnan. Monissa päiväkeskuksissa on erityispalveluita, kuten neulanvaihtopisteitä ja terveysneuvontaa, joiden avulla pyritään vähentämään päihteiden käytön aiheuttamia terveysriskejä ja -haittoja. Päiväkeskukset toimivat usein yhteistyössä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa, tarjoten näin monialaista tukea päihteitä käyttäville henkilöille.

Päiväkeskusten rooli päihdepalveluissa on tärkeä, koska ne saattavat tarjota ensimmäisen askeleen kohti muutosta henkilöille, jotka voivat olla hyvin

syrräytyneitä tai jotka kokevat perinteiset hoitopalvelut liian vaikeiksi lähestyä. Päiväkeskusten yhtenä tavoitteena on vähentää päihteiden käytön haittoja ja tukea asiakkaiden elämänhallintaa ja hyvinvointia.

1.7.2023 alkaen sosiaalihuoltolaissa on määritelty päiväkeskustoiminta päihdetyön erityisenä palveluna, joka on hyvinvointialueen vastuulla oleva toimintamuoto. Päiväkeskuksessa on oikeus asioida päihtyneenä ja anonyymisti. Päiväkeskuksessa käynnistä ei synny sosiaalihuollon asiakkuutta. (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301)

2.2. Päiväkeskustoiminnan haasteet

Päiväkeskustoiminnan järjestämisvastuun siirtyminen hyvinvointialueille on tuonut mukanaan haasteita ja mahdollisuuksia. Jollain hyvinvointialueilla se on saattanut ensimmäistä kertaa antaa mahdollisuuden päihtyneiden, ongelmallisesti päihteitä käyttävien ja asunnottomien osallistua päiväkeskus toimintaan. Lakiuudistus on siis näillä hyvinvointialueilla parantanut tukea tarvitsevien tavoittamista ja antanut heille mahdollisuuden saada tarvitsemaansa tukea. Asunnottomien ja ongelmallisesti päihteitä käyttävien tilanteesta on myös näillä hyvinvointialueilla saatu parempaa tietoa nyt, kun näihin ihmisiin on saatu yhteys.

Isoimmilla paikkakunnilla taas on jo ennen lakimuutosta ollut tarjolla sekä hyvinvointialueen, että järjestöjen päiväkeskustoimintaa. Näillä paikkakunnilla laki ei olekaan välttämättä edesauttanut asunnottomien ja ongelmallisesti päihteitä käyttävien tilannetta. Haasteita on syntynyt siksi, että lain kirjaus on sen verran suppea, että se antaa hyvinvointialueille mahdollisuuden tulkita toiminnan toteutusta ja aukioloaikaa hyvin eri tavoin. Nykyisessä tilanteessa tämä pääsääntöisesti tarkoittaa sitä, että päiväkeskuksessa tarjottavat palvelut on rajattu minimiin, eli palvelut ovat kaventuneet siitä, mitä ne olivat ennen lakimuutosta.

Erityisesti järjestöjen toteuttama matalan kynnyksen tarkoitettu päivätoiminta on kohdannut erilaisia haasteita lakimuutoksen myötä. Hyvinvointialueet eivät voi myöntää avustuksia toimintaan, joka on lakisääteistä ja näin ollen muutama näiden avustusten varassa toimiva päiväkeskus on pohtinut lopettavansa toimintansa.

Jo aiemmin mainitut Stea-avustuksilla toimivat ongelmallisesti päihteitä käyttäville ja asunnottomille tarkoitetut päiväkeskukset ovat myös joutuneet muuttamaan toimintaansa siten, ettei päiväkeskus enää tarjoa sellaisia toimintoja, jotka ovat

lakisääteisiä. Muutos on esimerkiksi Helsingissä aiheuttanut sen, että Helsingin alueella ei ole enää yhtään ongelmallisesti päihteitä käyttäville ja asunnottomille tarkoitettua päiväkeskusta, jossa olisi mahdollisuus käydä suihkussa. Pyykinpesumahdollisuudet ovat myös rajautuneet muutoksen myötä lähes olemattomiin.

Kun mietitään asunnottomia ongelmallisesti päihteitä käyttäviä ihmisiä, olisi ensisijaisen tärkeää, että heillä olisi päivittäin mahdollisuus perustarpeidensa tyydyttämiseen sekä hygienian hoitoon. Näiden mahdollisuuksien toteutumisella on iso merkitys ihmisen hyvinvointiin. Lisäksi tarpeiden mukaisella palvelujen tarjoamisella vaikutetaan myös kansanterveyteen sekä kavennetaan eri ihmisryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja.

3. Laatusuositukset

3.1. Laatusuositusten määrittelyä

Matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnan laatusuosituksia lähdettiin määrittelemään Asunto ensin Verkostokehittäjien ylläpitämässä matalan kynnyksen verkostossa. Matalan kynnyksen verkostossa on seurattu lakimuutosta siihen kuuluvien toimijoiden kanssa säännöllisesti pidetyissä tapaamisissa. Syksyn 2023 kokouksissa todettiin, että matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnalle tulisi luoda laatusuositukset, jotka toisivat esiin sen mitä laadukkaan matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnan tulisi asiakkailleen tarjota.

2024 keväällä Asunto ensin Verkostokehittäjät tutustui paitsi matalan kynnyksen verkostoon kuuluvien päiväkeskusten toimintaan, mutta myös muutamaa muuhun päiväkeskukseen. Päiväkeskusten toimintaa tarkasteltiin SWOT-analyysin (**S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats) avulla.

Päiväkeskustoimintaan tutustuminen tapahtui joko tutustumiskäynnillä tai Teams-tapaamisella. Tutustumiskäynneillä keskusteluun osallistuivat myös päiväkeskuksen asiakkaat. Toiminnan esittelyjä ja tarkasteluja tehtiin yhteensä kolmentoista eri päiväkeskuksen kanssa. Nämä keskustelut nauhoitettiin ja litteroitiin Teamsin avulla. Litteroinnit koottiin yhteen ja niille tehtiin sisällön analyysi. (Tuomi & Sarajärvi, 2024) Nauhoitteet oli tallennettu Y-Säätöön OneDriveen, jonne pääsy on salasanan takana ja mahdollista ainoastaan selvityksen tekijälle. Sisällön analyysin jälkeen Teams nauhoitteet tuhottiin.

Selvityksen teossa noudatettiin Y-Säätiön sisäisen tutkimusluvan hankkimista koskevia menettelyjä ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistusta ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista (TENK 2019). Selvitykseen kerätyt tiedot ja aineistot säilytetään ja käsitellään GDPR-asetuksen mukaisesti.

Sisällön analyysin sekä asiakkaiden kertoman perusteella Asunto ensin Verkostokehittäjät kokosi alustavat laatusuosituksset. Alustavat laatusuosituksset käytiin vielä läpi matalan kynnyksen verkoston syyskuun 2024 tapaamisessa, niihin tehtiin muutamia korjauksia ja niiden lopullinen versio laadittiin yhdessä.

3.2. Matalan kynnyksen päiväkeskustoiminta

Matalankynnyksen verkoston jäsenten ja oman toiminnan esittelyyn ja arviointiin osallistuneiden kanssa käytyjen keskustelujen ja SWOT-analyyysien jälkeen käytiin jokaisen toiminnan esittelyn yhteydessä lisäksi keskustelua siitä, millainen olisi ihanteellinen matalan kynnyksen päiväkeskustoiminta, joka olisi myös realistista toteuttaa hyvinvointialueen toimesta.

Näiden keskustelujen yhteenvedon mukaan ihanteellisesti matalan kynnyksen päiväkeskus on paikka, joka tarjoaa monenlaista tukea ja palveluja ihmisille eri elämäntilanteissa ja palvelutarpeissa. Todettiin, että matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnan voi kiteyttää seuraavasti: Matalan kynnyksen päiväkeskustoiminta tarjoaa asiakkailleen turvallisen ympäristön, jossa asiakkaat voivat viettää aikaa, huolehtia perustarpeista, saada tarvitsemaansa tukea ja osallistua erilaisiin aktiviteetteihin.

Matalan kynnyksen päiväkeskusten tarjoamat palvelut voivat vaihdella riippuen asiakasryhmästä, mutta tyypillisesti ne voivat sisältää seuraavia:

1. Sosiaalinen kanssakäyminen: Päiväkeskus tarjoaa paikan, jossa ihmiset voivat tavata muita ja viettää aikaa yhdessä. Tämä voi olla erityisen tärkeää niille, jotka ovat muuten yksinäisiä tai eristäytyneitä.

2. Perustarpeista huolehtiminen: Päiväkeskukset tarjoavat mahdollisuuden muun muassa ruokailuun, henkilökohtaisen hygienian hoitoon ja pyykinpesuun. Ruokailu, hygienia tarvikkeet ja pyykinpesu on maksutonta.

3. Osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuudet: Päiväkeskuksissa järjestetään erilaisia aktiviteetteja ja ohjelmaa, kuten askartelua, liikuntaa,

kädentaitoja, musiikkia tai retkiä sekä annetaan mahdollisuus ajankohtaisten asioiden kuten uutisten seuraamiseen. Nämä toiminnot voivat edistää sosiaalista vuorovaikutusta, henkilökohtaista kehitystä, hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskuntaan.

4. Tuki ja ohjaus: Päiväkeskuksissa tarjotaan myös erilaista tukea ja ohjausta, kuten palveluohjausta, terveystalouksia, taloudellista neuvontaa, sosiaaliohjausta ja vertaistukea. Tuki voi olla päiväkeskuksen tuottamaan tai yhteistyökumppanien tuottamaa.

5. Turva: Päiväkeskus tarjoaa turvallisen, rauhallisen ja tarpeeksi tilavan ympäristön, jossa asiakkaat voivat levätä ja rentoutua tarvittaessa. Heillä on mahdollisuus myös henkilökohtaisen omaisuuden säilyttämiseen lukitussa lokarikossa. Erilaiset ihmisryhmät ja heidän tarpeensa on huomioitu.

Matalan kynnyksen päiväkeskukset ovat tärkeitä paikkoja, jotka tarjoavat tukea ja palveluita niille, jotka sitä tarvitsevat. Toiminnalla edistetään myös yhteisöllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta.

3.3. Laatusuosituksat matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnalle

Matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnan perustehtävä kiteytettiin seuraavaan lauseeseen: hyvä päiväkeskus tarjoaa asiakkailleen turvallisen, kutsuvan ja tukevan ympäristön, jossa he voivat viettää aikaa sekä saada osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuuksia.

1. Yksilöllinen tuki: Hyvä päiväkeskus tarjoaa yksilöllistä tukea asiakkaiden tarpeiden mukaan. Tämä voi sisältää mahdollisuuden perustarpeista huolehtimiseen, terveys- ja hyvinvointipalveluihin, työntekijöiden sekä kokemusasiantuntijoiden tarjoamaan tukeen ja palveluohjaukseen.

2. Osallisuuden tukeminen: Päiväkeskuksessa edistetään asiakkaiden osallisuutta ja toimijuutta erilaisten aktiviteettien kautta.

3. Sosiaalinen yhteisö: Hyvä päiväkeskus edistää sosiaalista vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä tarjoamalla mahdollisuuksia tavata muita ja viettää aikaa yhdessä. Tämä auttaa vähentämään yksinäisyyttä ja eristyneisyyttä.

4. Avoimuus ja läpinäkyvyys: Päiväkeskuksen toiminta ja päätöksenteko ovat avoimia ja läpinäkyviä asiakkaille, heidän läheisilleen ja lähiympäristölle. Asiakkailta on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ja antaa palautetta toiminnasta.

5. Turvallinen ympäristö: Päiväkeskus tarjoaa turvallisen ja esteettömän ympäristön, jossa asiakkaat voivat liikkua ja viettää aikaa luottavaisin mielin. Mahdollisiin epäkohtiin puututaan. Päiväkeskuksessa toteutetaan myös naapurustotyötä.

6. Henkilökunnan pätevyys ja välittävä asenne: Päiväkeskuksen henkilökunnalla on tarvittava osaaminen ja kokemus asiakkaiden tukemiseen sekä haittoja vähentävään työotteeseen. Asiakkaita kohdellaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti.

7. Jatkuvan kehittämisen kulttuuri: Hyvä päiväkeskus pyrkii jatkuvasti parantamaan toimintaansa ja palveluitaan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Tähän voi kuulua asiakaspalautteen kerääminen ja analysointi sekä henkilökunnan koulutus ja kehittäminen.

8. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Päiväkeskuksessa tunnistetaan yhteiskunnallisia ilmiöitä, tuotetaan tietoa niiden vaikutuksista asiakkaiden elämäntilanteisiin ja edistetään yhteiskunnallista keskustelua.

Yhteenvedonä todettiin, että hyvä matalankynnyksen päiväkeskustoiminta tarjoaa asiakkailleen kokonaisvaltaista tukea ja mahdollisuuksia osallistua mielenkiintoisiin aktiviteetteihin turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä.

LÄHTEET

Kuronen, M. (2004). Valtaistumista vai voimavaraistumista - feministisiä näkökulmia empowermentiin sosiaalityön käsitteenä ja käytäntönä. In M. Kuronen, R. Granfelt, L. Nyqvist, & P. Petrelius (Eds.), *Sukupuoli ja sosiaalityö* (pp. 277-296). PS-kustannus. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja, 3.

Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. (2015). Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2024). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. Tammi.